Tjele på tværs

Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening

Ingstrup Skole 1890, lærer Nielsen og hustru.
Hvem mon kører med studene?

Medlemsblad nr. 1, 17. årgang januar 2010

Tjeleegnens Lokalhistoriske Forenings bestyrelse 2009

Birthe Dalsgaard 98 54 41 71 Skibdalvej 1, 8830 Tjele,
bda@nghf.dk Formand

Knud Østergaard 86 65 20 79 Vibevej 8, 8830 Tjele
knud_vibevej@nrdc.dk Kasserer

Jørgen Dalager 86 69 90 96 Vråvej 24, 8830 Tjele
nederskov@dalager.com, Red. Tjele på Tværs

Hans Engberg 86 45 17 10 / 51 90 31 40, ,Høegsvej 32H, 8830 Tjele
engberg@privat.dk Sekretær

Britta Rasmussen 86 65 45 35, Hovedgaden 40, 8830 Tjele
brittaras@live.

Jytte Bjørn 86 69 01 12, Catrinevej 15, 8830 Tjele
jyttebjorn@dlgmail.dk

Henning Simonsen 86 65 22 54, Veldsvej 28, 8830 Tjele
mh@artmus.dk

Nyt fra bestyrelsen januar 2010

Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening afholdt i 2009 fire arrangementer og har planlagt tre vinter/forår 2010. Foreningen udgav 2 numre af Tjele på Tværs. De afholdte og planlagte arrangementer omtales kort nedenfor.

I forbindelse med generalforsamlingen på Løvelbro Bistro d. 25. februar 2009 holdt Jørgen Dalager på grundlag af grundige studier et lysbilledforedrag om Løvel- bro og -kros historie. Foredraget var bygget op, så kro- og brohistorien blev et lille stykke Danmarkshistorie og indeholdt samtidigt en række konkrete fortællinger om de skiftende ejere og deres drift af Kro og Bro. (Udvidet indlæg vil komme i næste udgave af Tjele på Langs.)

Den 31. marts fortsatte foreningen sin tur – der nu har pågået nogle år – rundt til landsbyer i den tidligere Tjele Kommune med fokus på den enkelte landsbys egen historie. Turen var nu kommet til Rødding. På Røddinghus fortalte en gruppe Røddingborgere ved et særdeles velbesøgt arrangement en fælles historie om Rødding By. Historien

tog udgangspunkt i huse, gårde, forretninger og virksomheder i Rødding, som de så ud tidligere. Ved hjælp af kort og billeder – vist som lysbilleder – var det muligt at følge med i, hvor i Rødding de pågældende bygninger lå eller ligger. Da mange af de deltagende fortalte historier fra egen familie, blev disse meget levende for publikum, der på sin side deltog meget aktivt med at udfylde historierne. Med et deltagerantal på ca. 90 bekræftes vores tidligere erfaringer, at der er særdeles stor interesse for den lokale landsbyhistorie.
Foreningen besøgte d. 10. august den arkæologiske landsby Hvolris, hvor der findes spor af menneskelig aktivitet i 6000 år.

Hanne Sørensen med stav

Museumsleder og formidler, Hanne Sørensen, viste os rundt i både udstilling og i området og fortalte inspirerende om fundne genstande, arkæologiske udgravninger, den rekonstruerede jernalderlandsby samt om museets og landsbyens tilblivelse.
Årets sidste arrangement – d. 30. september – drejede sig om en lokal soldats oplevelser i forbindelse med krigen i 1864. Tidligere lærer Palle Engberg holdt her foredrag om Nr. Vinge-soldaten Christen, der har skrevet dagbog om sine oplevelser som soldat i krigen

1864. Gennem Christens skildring opleves både krigens gru og meningsløshed, men der anes også en uigennemtænkt krigsstrategi bag. Palle Engberg genopfriskede gennem Christens historie en af Danmarks historiens største traumer – nederlaget i 1864-krigen for os, hvor han – på trods af den store overmagt Danmark stod overfor – også gav det nye danske demokratis politikere et ansvar for krigens udfald.

Generalforsamlingen 2010 er planlagt til d. 24/2. Her holder Knud Erik Riisager i forlængelse af generalforsamlingen foredraget "Hvad stod der i avisen?", hvor han med udgangspunkt i konkrete avishistorier fra Tjele-egnen fortæller om brug af aviser som kilder til lokalhistorien. *(Se bagside af dette blad)*

Noget usædvanligt for en lokalhistorisk forening har vi i bestyrelsen valgt at afholde et arrangement om fremtiden med titlen: "Har landsbyen en fremtid?" . Professor Jørgen Møller fra Ålborg Universitet holder på grundlag af egen forskning, men med afsæt i vores lokale befolkningsudvikling her på Tjele-egnen foredrag om vanskeligheder og muligheder for landsbyerne i fremtiden. *(Se omtale side 5)*

Endelig er planlagt en tur rundt i Foulum med middelalderarkæolog Turi Thomsen d. 18. maj. Turen går til den gamle Foulum Landsby, til Nørre Vinge og Tjele Kirke. *(Se omtale side 6)*

I 2009 lykkedes som de foregående år at fastholde et højt medlemstal og tilmed at øge det lidt, så foreningen nu har 158 medlemmer.
Hermed et godt nytår til foreningens medlemmer, til bestyrelsesmedlemmer, til redaktionen på Tjele på Langs, til folkene på Lokalhistorisk Arkiv i Ørum. Vi siger tak for henholdsvis jeres deltagelse, for jeres indsats og for et godt samarbejde i 2009.

Birthe Dalsgaard

Landsbyen i et krydspres,-

mellem udvikling og afvikling.

Mandag den 22. marts kl. 19.00

Agro business Park (Niels Pedersens Alle 2, Foulum)

Hvilken situation er landdistrikter og landsbyer i år 2010, og hvilke udfordringer ligger der og venter forude, for os der bor på landet.
Forskellige "Landsbyfremtider" sættes til debat.

Landsbyforsker lektor, arkitekt, MAA.
Jørgen Møller
Aalborg Universitet

Jørgen Møller har ofte udtalt sig ret kontroversielt i debatten om landsbyer.
F.eks. ”Nedlæg de landsbyer, som ingen alligevel gider bo i.”
Så kontant lyder opfordringen fra landsbyforskeren, lektor Jørgen Møller fra Aalborg Universitet. Han mener, at det er på høje tid, at politikerne forholder sig til virkeligheden i landdistrikterne.
»Vi bliver nødt til at spørge os selv, hvilke landsbyer der har overlevelsesmuligheder, hvis vi vil lave en ordentlig planlægning. Politikerne gør i realiteten intet for disse områder. Det er ynkeligt,« siger Jørgen Møller.
Ifølge landsbyforskeren er der hundredvis af landsbyer, der har det så dårligt, at man bør overveje at lukke dem helt.
»Mange landsbyer fungerer fint, men vi har en gruppe, der ikke er attraktive at bo i. Her bør politikerne allerede nu overveje, om der er nogen grund til fortsat at have gadelyset tændt,« siger Jørgen Møller og henviser til, at bl.a. Tyskland og Schweiz er i gang med samme debat - og at nedrivnings- og flyttetilskud her kan komme på tale.”
Vi vil sørge for sognenes befolkningsoversigter 1787-2006 bliver vist.

Kom og vær med til at drøfte vore landsbyers fortid, nutid og fremtid!!

Entre inkl. kaffe: 50 kr.

Aftentur til det gamle Foulum og til Nr. Vinge og Tjele kirke

Tirsdag d. 18. maj, kl. 19.00 ved Gadekæret i Foulum på Hobro Landevej.
Middelalderarkæolog Turi Thomsen er rundviser og fortæller på aftenturen, der går til den gamle Foulum Landsby og til kirkerne Tjele og Nørre Vinge.

I Foulum gamle Landsby skal vi høre om det, der var: den nedlagte Foulum Kirke, de nedlagte skoler, den tidligere smedje, det gamle hospital og forretningerne, der poppede op for en tid, men forsvandt igen, og vi skal se på, hvad der er i området i dag: et beboelsesområde med ca. 100 husstande med forsamlingshus og nye "virksomheder" og meget andet. Vi skal høre om, hvad der historisk fik samfundet til at blive et sammenhængende samfund.
Nørre Vinge Kirke og Tjele Kirke er begge romanske middelalderkirker. De forskelle i kirkernes udseende, man umiddelbart kan se, fortæller både om forskelle i deres egen udviklingshistorie, men afspejler også forandringer i de små lokalsamfund, kirkerne er en del af. Derfor er det meget spændende at se og besøge kirkerne på samme tid og høre om, hvad kirkernes forskellige historier går ud på.

Medbring selv kaffe, som vi nyder i det fri.

Først samle - så sprede!

Man kunne tro, at det efterfølgende handlede om økonomi. En opfordring til at redde krisen ved forbrug.
Det er det ikke. Det er et eksempel på, at hvis nogen går sammen om at samle lokalhistorisk materiale, ja, så bliver der noget at sprede ud til interesserede. Og det kan smitte - så hjælp blot!
Gruppen i Rødding er så heldige, at de løbende kan få lagt det indsamlede på nedenstående hjemmeside. Klik ind på Lokalhistorie.

Jeg vil i det efterfølgende give nogle eksempler på materiale og vise nogle billeder, som måske kunne sætte noget i gang hos nogen.

Dette billede viser den gamle smedje, som har ligget langs kirkemuren i Rødding. Vi kender hverken årstal eller navne på personer, men vi ved, hvem der senere var smede i Rødding. Dem kigger vi på først, og så må vi efterfølgende i gang med ”Folketællinger” og evt. kirkebøger.

På billedet herunder ser vi Kresten Krestensen (Gale-mæ Chr.) siddende, og Børge Skov, som senere blev svigersøn og overtog Smedjen.
Drengen til venstre kender vi ikke.

Børge Skov (f.1911)og Anna (f.1918)
ses på billedet herunder. Billedet er nok fra sidst i fyrrerne

Kresten Krestensen står i folketællinger fra 1916 som smedemester, men Jacob Jensen Sundstrup står også som smedemester i såvel 1880 som 1916 og 1921. Hvor han har haft smedje, ved jeg ikke.(matr. 34.b.) At Kresten Krestensen så i 1921 pludselig står som købmand, har jeg ingen forklaring på, når han dog "skoer" hest på ovenstående billede.
Hvis man går lidt længere tilbage vil man i folketællinger kunne se, at "Smeden og Bageren" af Wessel ikke er skrevet i Rødding.
Der var tilsyneladende ingen bagere i Rødding før århundredeskiftet, men i 1880 var der tre smede, og i 1845 og 1834 vil man på næste side kunne se, hvor mange , der brugte forhammeren i Rødding Sogn. Til gengæld står der i Folketælling fra 1801:

Rødding by/ Niels Rasmussen/ Husmand/44/ Gift/ ***Han er byens grovsmed***

Folketælling 1845

Rødding	Et huus	Jens Nielsen	42 Gift Huusfæster og smed
Rødding	Et huus	Hendrik Nielsen	56 Gift Huusmand og smed
Rødding	En gaard	Peder Christensen	46 Gift Gaardfæster og smed

I de tre husstande boede der 18 personer
I præstegården og forpagterboligen boede der samme år 21 personer.

Folketælling 1834

Rødding Bye	et Huus	Henrik Nielsen	42 Gift Huusmand og Smed
Kokholm Gaarde	en Gaard	Peder Christensen	36 Gift Gaardmand og Smed
Batum Bye	en Gaard	Niels Pedersen	59 Gift Gaardmand og Smed
Sødahls Mark	et Huus	Jens Jensen	35 Gift Huusmand og Smed

I de fire "smedehjem" boede der 27 personer

Sørg for at få skrevet navne bag på jeres billeder, mens der er nogen, der kan fortælle - hvem, hvor, hvornår.

Vi ved, at vi på billedet ser Røddings håbefulde ungdom og nogle børn, som ser og lytter. Det er taget i byens centrum, men hvem og hvornår, ved vi ikke.
Hjælp os med at få samlet billeder og andet godt, mens tid er.
Arkivet i Ørum, Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening, Rødding gruppen vil alle gerne kopiere og scanne.

Jørgen Dalager

En ny og spændende bog fra vores område!

"Med Mariane fra fjord til hede" er både trafikhistorie, lokalhistorie og Danmarkshistorie, fortalt med anekdoter, fakta og masser af historiske billeder i både sort-hvid og farve. Den handler ikke kun om stål og stationer, skinner og hjul, men er en historisk kavalkade gennem en hel egn og de mange mennesker, der arbejdede i og omkring togene, kørte med dem som passagerer og fik inspiration fra banen og dens medarbejdere. At sporene til den norske børnebogsforfatter Thorbjørn Egners verdenssucces "Folk og Røvere i Kardemomme By" til dels startede på Mariager Station, er nok nyt for de fleste - og hvordan kommer Rebildselskabets grundlægger, dansk-amerikaneren Max Henius mon ind i billedet? Hvorfor mon Berlingske Aftenavis skrev om passagerer, der spillede bob i ventesalen på True Station, hvilken af stationerne havde slagterforretning i kælderen - og hvor tæt var Ørum og Vejrumbro på at blive jernbaneknudepunkter?

"Mariane" var Danmarks sidst åbnede privatbane, og repræsenterede datidens egnsudviklingsstøtte til en række ikke særligt velhavende by- og landsogne. Kun i 39 år var banen i fuld drift, og allerede efter 12 år kunne det have været slut ... men så kom Anden Verdenskrig, hvor transporten på skinnerne nåede nye højder. Hvert eneste stoppested langs banen er beskrevet med sin historie - mange tillige med en hel række billeder, der hver for sig viser lidt af verden, som den var en gang.

Se medlemstilbud her →

Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkiv

Tjelevej 8 - Ørum - 8830 Tjele

tlf.. 87 25 02 82

e-mail: info@tjelearkivet.dk

www.tjelearkivet.dk

Åbent hver mandag kl. 14 – 17.
(Ferielukket i juli måned)

—— 0 ——

Som meddelt i sidste nummer af "Tjele på tværs" er det lykkedes os at få en hjemmeside op at stå. Der er lang vej endnu, inden vi er tilfredse, men forhåbentlig når vi det inden så længe.
Kig ind og se, hvad vi har nået. Vi modtager meget gerne gode råd, ligesom vi meget gerne hører, hvis nogen har ideer til stof, vi bør bringe.

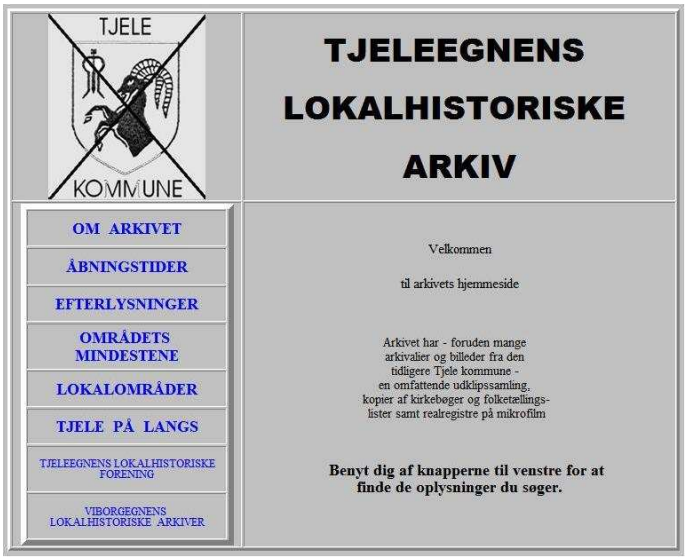

Medlemmer af Tjeleegnens Lokalhistorisk Foreninger kan på arkivet købe bogen på modstående side til favørpris af 350 kr. Normalpris 419 kr.

Generalforsamling

Sted: **Torvehallen i Hammershøj**

Tid: **Onsdag d. 24. feb. 2010, kl. 19.00**

Program:

Dagsorden til generalforsamling i Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening

1. Valg af dirigent og referent

2. Beretning fra lokalhistorisk forening ved Birthe Dalsgaard, herunder arbejdsplan for det kommende år .

3. Beretning fra Tjele på langs redaktion ved Henning Simonsen.

4. Regnskab for 2009
   Lokalhistorisk Forening (Knud Østergaard)
   Tjele på Langs redaktion (Hans Engberg)

5.. Indkomne forslag (Forslag til formanden senest d. 17. feb.)

6. Budget og fastlæggelse af kontingent ved Knud Østergaard

7. Valg af bestyrelse, revisorer og suppleanter

   På valg er Knud Østergaard, Henning Simonsen og Britta Rasmussen (Sidstnævnte ønsker ikke genvalg.)

8. Evt.

Foreningen giver kaffe

Efter kaffen:

Knud Erik Risager :

”**Det stod i Avisen” – Aviser som lokalhistoriske kilder. .**
(Se f.eks. sidste nr. af dette blad)